

**Υλοποίηση διδακτικών προσεγγίσεων με τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών
και την ομαδοσυνεργατική μέθοδο
στο μάθημα της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας - Γ΄ Γυμνασίου**

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Βότση Ελένη, Φιλολόγος (ΠΕ02)

*Ένα σενάριο διδασκαλίας για το μάθημα της Νεοελληνικής γλώσσας – Γ΄ Γυμνασίου που υλοποιήθηκε στο **Πειραματικό Γυμνάσιο Νίκαιας** (από το Μάρτιο του 2012: 3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας) κατά το σχολικό έτος 2011 – 2012.*

*Το σενάριο αυτό διδασκαλίας παρουσίασα σε συναδέλφους φιλολόγους του σχολείου κατά το τέλος της σχολικής χρονιάς και με την παρουσία της σχολικής συμβούλου φιλολόγων **κ. Χρ. Κουμπάρου**.*

Το συγκεκριμένο διδακτικό σενάριο είναι μέρος ενός ευρύτερου σχεδιασμού διδασκαλίας που εφαρμόστηκε στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου συνδυάζοντας τη Χρήση των Νέων Τεχνολογιών και το ομαδοσυνεργατικό περιβάλλον μάθησης. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση, που αφορά σε τέσσερις ώρες διδασκαλίας, εφαρμόστηκε ειδικότερα στην 5^η Ενότητα («Πόλεμος και Ειρήνη») του σχολικού βιβλίου της Νεοελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου, συνδυάζοντας και κειμενικό υλικό από την 3^η Ενότητα («Είμαστε όλοι ίσοι. Είμαστε όλοι διαφορετικοί»), αξιοποιώντας τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών, προκειμένου οι τελευταίες να εισαγάγουν με τρόπο πιο δημιουργικό και πρωτότυπο το μαθητή στη θεματολογία της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας που αφορά στον πόλεμο και την Ειρήνη. Η χρήση των Νέων τεχνολογιών καλείται στην προκειμένη περίπτωση να διανθήσει την εκπαιδευτική διαδικασία φέρνοντας σε επαφή το μαθητή με το χώρο της τέχνης που άλλοτε τρισδιάστατα και πάντοτε παραστατικά ξετυλίγεται μπροστά του μέσα από την προβολή συγκεκριμένων ολιγόλεπτων βίντεο από το youtube, κινητοποιώντας τις αισθήσεις του, την όραση και την ακοή, προσελκύοντας το ενδιαφέρον του μέσα από την κίνηση και τη μουσική και αξιοποιώντας εν τέλει τη γλώσσα της Τέχνης που είναι πανανθρώπινη, για να συλλάβει υψηλά μηνύματα, να καλλιεργήσει αξίες, ενδιαφέροντα και συναισθήματα και να εκφράσει προφορικά και γραπτά λογικές κρίσεις και προσωπικές απόψεις, ωθούμενος στη φιλαναγνωσία, στην ερευνητική πρακτική και στην καλλιτεχνική δημιουργία.

Οι μαθητές καλούνται να εργαστούν σε ένα ανοιχτό εκπαιδευτικό περιβάλλον συνεργατικής οικοδόμησης της γνώσης που αποδέχεται και δημιουργεί καινοτόμες δράσεις. Το μοντέλο διδασκαλίας παύει να είναι δασκαλοκεντρικό και στο επίκεντρο θέτει το μαθητή, όχι μόνο ως άτομο αλλά και ως μέλος μιας συνεργαζόμενης ομάδας. Μέσα σ' αυτό το μαθησιακό περιβάλλον ο μαθητής εθίζεται στην ερευνητική διαδικασία, κινητοποιείται, αποκτά ενδιαφέρον για την κατάκτηση της γνώσης, μαθαίνει πώς να μαθαίνει, καλλιεργεί τις δεξιότητές του και μετατρέπεται από παθητικό δέκτη μηνυμάτων (φαινόμενο που απαντάται σε αρκετές περιπτώσεις μετωπικής διδασκαλίας) σε δημιουργό της γνώσης. Την ίδια στιγμή ο εκπαιδευτικός καθίσταται συνδημιουργός καινοτόμων προσεγγίσεων και εκπαιδευτικού υλικού αναπτύσσοντας την αυτενέργειά του και αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες για μια ποιοτικότερη μορφή διδασκαλίας λαμβάνοντας υπόψη και την ψυχοδυναμική της τάξης του. Αναδεικνύεται παράλληλα ο κοινωνικός ρόλος του εκπαιδευτικού που

θέτει στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός του τη δυναμική της ομάδας και των σχέσεων στη σχολική τάξη, καθώς το σχέδιο αυτό διδασκαλίας στηρίζεται στην ομαδοσυνεργατική μάθηση (Γουρνάς, 2011) και συνεπικουρείται από τις Νέες Τεχνολογίες (Merenyi & Szabo & Takacs, 2010).

Μοιράζονται, λοιπόν, τα φύλλα εργασίας στους μαθητές που έχουν χωριστεί σε ομάδες 4 – 5 ατόμων. Η εξοικείωση με τα φύλλα εργασίας, η μελέτη και κατανόηση των κειμένων, η παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου, η παρατήρηση, η σύγκριση και ο σχολιασμός του εποπτικού υλικού (φωτογραφικού), η αξιοποίηση των Νέων Μέσων Τεχνολογίας (διαδίκτυο, youtube) στη διδασκαλία, η αισθητοποίηση του κλίματος της εποχής με την προβολή βίντεο από το youtube και η βιοματική προσέγγιση της μάθησης με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, τη διαθεματική και διεπιστημονική προσέγγιση, είναι τα ζητούμενα αυτής της διδασκαλίας, όπως επίσης και η διεπιστημονική συνεργασία των καθηγητών που αποκτούν στο πλαίσιο αυτό ένα ρόλο περισσότερο εμπνευστικό και συμβουλευτικό με φθίνουσα πορεία καθοδήγησης (Χατζηδήμου, 2011).

Στη συνέχεια παραθέτονται τα ερωτήματα των φύλλων εργασιών των ομάδων των μαθητών που καλούνται σε μία διδακτική ώρα να απαντήσουν μελετώντας τα αντίστοιχα κείμενα και σε δύο επόμενες διδακτικές ώρες να παρουσιάσουν τις απαντήσεις τους ακολουθώντας συζήτηση στην ολομέλεια της τάξης, αφού προβληθούν τα αντίστοιχα επιλεγμένα βίντεο και οι εικόνες που αισθητοποιούν τις αφηγήσεις των κειμένων και ζωντανεύουν το ενδιαφέρον των μαθητών για τη θεματολογία των συγκεκριμένων κειμένων. Έτσι δίνονται στις ομάδες των μαθητών συγκεκριμένα φύλλα εργασίας που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένα κείμενα και έργα τέχνης που εμπεριέχονται στο σχολικό βιβλίο της Νεοελληνικής Γλώσσας και συνοδεύονται από επιλεγμένα βίντεο και εικόνες.

Φύλλο εργασίας 1^{ης} ομάδας: είστε αρθρογράφοι στην εφημερίδα του δήμου σας και με αφορμή την παγκόσμια ημέρα ειρήνης αναζητάτε τον αριθμό των θυμάτων του Α' και Β' παγκοσμίου πολέμου, όπως και τα αίτια της αύξησης της αγριότητας των πολέμων, όπως παρουσιάζονται στο Κείμενο 3 με τίτλο «Η σκληρή πραγματικότητα του πολέμου» (σσ. 89 – 90 σχολικού βιβλίου), προσθέτοντας και την προσωπική σας άποψη. Το βίντεο που επιλέγεται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης των απαντήσεων της 1^{ης} ομάδας να προβληθεί βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=518XP8prwZo&feature=related> και πρόκειται για την απεικόνιση ενός έργου της Κσενίγια Σιμόνοβα, μιας Ουκρανής καλλιτέχνης που κέρδισε στο Διαγωνισμό "Η Ουκρανία έχει ταλέντο" το 2009. Χρησιμοποιεί ένα μεγάλο φωτεινό κουτί, δραματική μουσική, φαντασία και τις ικανότητές της στη ζωγραφική με άμμο, για να ερμηνεύσει τη γερμανική εισβολή στην Ουκρανία και την κατοχή της κατά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Φύλλο εργασίας 2^{ης} ομάδας: είστε ιστορικοί ερευνητές και αναζητάτε στοιχεία για την εκδίωξη των Εβραίων της Θεσσαλονίκης από τους Ναζί στηριζόμενοι στο ομότιτλο Κείμενο 9 της Ενότητας 3 του σχολικού βιβλίου, σ. 58, προσθέτοντας και τις γενικότερες ιστορικές σας γνώσεις. Το βίντεο που επιλέγεται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης των απαντήσεων της 1^{ης} ομάδας να προβληθεί βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=hRMcPJrWm-g> και αποτελεί μία επιβλητική κινηματογραφική ταινία διάρκειας τριών μόνο λεπτών με τίτλο «Μονόκερος από πορσελάνη» και ανήκει στον Αμερικανό σκηνοθέτη Κήγκαν

Γουίλξον που κέρδισε με αυτήν το πρώτο βραβείο σε έναν παγκόσμιο κινηματογραφικό διαγωνισμό με τίτλο «Πείτε το με το δικό σας τρόπο». Η ταινία δεν επιτρεπόταν να διαρκεί πάνω από τρία λεπτά και έπρεπε να περιέχει μόνο έξι γραμμές αφήγηση και να αποτελεί μια ολοκληρωμένη ιστορία.

Φύλλο εργασίας 3^{ης} ομάδας: είστε μία ομάδα ιστορικών της τέχνης και μελετάτε το έργο του Πικάσο «Γκουέρνικα» (σ. 93 σχολικού βιβλίου, Κείμενο 5) καταγράφοντας τα χαρακτηριστικά της ζωγραφικής απόδοσής του και αναπτύσσοντας τα συναισθήματα που σας προκαλεί η θέαση του έργου συνδέοντάς το με τα ιστορικά γεγονότα που το γέννησαν. Το βίντεο που επιλέγεται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης των απαντήσεων της 1^{ης} ομάδας να προβληθεί βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=jc1Nfx4c5LQ> και αποτελεί μία τρισδιάστατη απεικόνιση του ζωγραφικού πίνακα, δημιουργία της Gieseke Iena, που αποδομεί τις μορφές του έργου με την εξειδικευμένη χρήση προγραμμάτων πληροφορικής, δημιουργώντας ένα επιβλητικό αποτέλεσμα με την κατάλληλη μουσική υπόκρουση.

Φύλλο εργασίας 4^{ης} ομάδας: είστε μία ομάδα φοιτητών της φιλοσοφικής σχολής και μελετάτε μέσα από το κείμενο του Οδυσσέα Ελύτη «Η πορεία προς το μέτωπο» (Κείμενο 8, σ. 99 του σχολικού βιβλίου) τις συνθήκες ζωής των ελλήνων στρατιωτών που πολεμούσαν στην Ήπειρο στη διάρκεια του ελληνοϊταλικού πολέμου, καταγράφοντας τις αντιξοότητες που έπρεπε να αντιμετωπίσουν. Το βίντεο που επιλέγεται κατά τη διάρκεια της παρουσίασης των απαντήσεων της 1^{ης} ομάδας να προβληθεί βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=UOIh6b5EPpo> και αποτελεί οπτικοποιημένη απαγγελία με φωτογραφικό υλικό από το ελληνοαλβανικό μέτωπο του έργου του Οδυσσέα Ελύτη από το Μάνο Κατράκη.

Φύλλο ατομικής εργασίας η εκπόνηση της οποίας θα υλοποιηθεί στο σπίτι και θα παρουσιαστεί σε επόμενο διδακτικό δίωρο: ως εξωτερικοί συνεργάτες μιας ομάδας καλλιτεχνών αναζητήστε στο διαδίκτυο από ένα ζωγραφικό έργο των ζωγράφων Γκόγια, Ντελακρουά και Ν. Λύτρα με πολεμικό περιεχόμενο, ώστε να το παρουσιάσετε κάνοντας ένα σύντομο σχολιασμό τους. Προαιρετικά καλείστε να δημιουργήσετε ένα δικό σας έργο με θέμα τον πόλεμο και την ειρήνη, είτε με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, είτε ζωγραφικό, είτε σκίτσο, είτε διήγημα ή ποίημα ή θεατρικό κείμενο που δραματοποιημένο μπορείτε να παρουσιάσετε στην τάξη.

Συνοψίζοντας τα όσα καταγράφηκαν τόσο κατά το θεωρητικό μέρος της εισήγησης όσο και κατά τη διδακτική πρόταση εφαρμογής του προτεινόμενου σχεδίου διδασκαλίας καταλήγουμε στο ότι η διδακτική πρακτική γίνεται εποικοδομητικότερη, όταν διανθίζεται από κινηματογραφικό, οπτικοακουστικό υλικό και εικόνες έργων τέχνης συνδεδεμένο με την αισθητική αγωγή, διότι αισθητοποιεί με τη δύναμη της εικόνας το λόγο και κρατά άσβεστο το ενδιαφέρον των μαθητών. Εμπλέκει δημιουργικά στην εκπαιδευτική διαδικασία πολλά επιστημονικά πεδία και συντείνει στη διαθεματική προσέγγιση του διδακτικού αντικειμένου ευνοώντας την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και διευρύνοντας πολλαπλά τα γνωσιακά ενδιαφέροντα των μαθητών που αποκτούν ερεθίσματα για άσκηση της κριτικής τους σκέψης, παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, ανάπτυξη δεξιοτήτων, καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης, ενθάρρυνση δημιουργίας καινοτόμων έργων και

έκφρασης πρωτότυπων ιδεών που ανανεώνουν τη σκέψη και προτείνουν λύσεις για ποικίλα ζητήματα. Η διεπιστημονική επιπλέον, προσέγγιση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας πετυχαίνεται περισσότερο χάρη στη χρήση των Νέων Τεχνολογιών και εισάγει την επαγγελματική συμβουλευτική μέσα στην ίδια τη διδακτική πρακτική διευρύνοντας τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα των μαθητών που γνωρίζουν ποικίλους τομείς επαγγελματικών και καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων. Τέλος, προάγεται η ενασχόληση με τα γράμματα και τις τέχνες με έναν πιο ευχάριστο και δημιουργικό για τους μαθητές τρόπο που αποβλέπει στη διαρκή ενασχόλησή τους και συμμετοχή τους στη πολιτιστική ζωή και καλλιτεχνική δημιουργία.

Βιβλιογραφία

1. Γουρνάς, Γ. (2011), *Η αλλαγή μέσα από τη σχέση: Ένα διεπιστημονικό μοντέλο για την αξιοποίηση της ομάδας στην εκπαίδευση*, Μ.Π.Ε., Αθήνα.
2. Merenyi A., Szabo V., Takacs A., (2010), *101 Ιδέες για πρωτοπόρους εκπαιδευτικούς*, μτφ. Γ. Σκαρβέλη, Καλειδοσκόπιο, Αθήνα.
3. Χατζηδήμου, Δ. (2011), *Εναλλακτικές μορφές, τεχνικές και μέθοδοι διδασκαλίας και μάθησης στο: Αναστασιάδης, Π. (επιμ.), Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης. Βασικό επιμορφωτικό υλικό: Τόμος Α: Γενικό Μέρος*, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα